

Тема 1. Система трудового права України

1. Поняття трудового права.

2. Трудові правовідносини. Суб'єкти трудових правовідносин.

1. Поняття трудового права

Трудове право України – це галузь права, система правових норм, які регулюють трудові відносини, що виникають на підставі укладення трудового договору, та тісно пов'язані з ними суспільні відносини (працевлаштування, з підготовки кадрів і підвищення кваліфікації, щодо нагляду і контролю за дотриманням законодавства про працю, з розгляду трудових спорів і щодо встановлення умов праці на підприємствах) на основі поєднання договірних засад і централізованого та локального встановлення прав і обов'язків суб'єктів із застосуванням специфічних санкцій для їх належного здійснення.

Предметом правового регулювання трудового права є трудові та пов'язані з ними інші суспільні відносини. Трудові відносини займають центральне місце – це відносини найманої праці, тобто відносини, що виникають на підставі укладення трудового договору між працівником і власником або уповноваженим органом чи фізичною особою.

Крім того, до предмета трудового права належать також відносини:

- працевлаштування (зайнятості);
- з підготовки кадрів і підвищення кваліфікації на виробництві;
- щодо контролю за дотриманням законодавства про працю;
- щодо встановлення умов праці (колективно-трудова);
- з вирішення трудових спорів (процедурні відносини).

Метод правового регулювання трудового права – це специфічний спосіб, що виражається переважно в договірному виникненні, зміні і припиненні правовідносин, в поєднанні централізованого і локального правового регулювання і в можливості застосування спеціальних правових

санкцій для забезпечення належного здійснення учасниками цих правовідносин своїх прав і обов'язків.

2. Трудові правовідносини. Суб'єкти трудових правовідносин.

Трудові правовідносини – це врегульовані нормами трудового права суспільні відносини, що виникають у результаті укладення трудового договору (власне трудові), а також відносини з приводу встановлення умов праці на підприємствах, навчання й перекваліфікації за місцем праці та відносини, пов'язані з наглядом і контролем за дотриманням трудового законодавства, вирішенням трудових спорів та працевлаштуванням громадян.

Статус працівників громадяни набувають з факту укладення трудового договору. Громадяни як суб'єкти трудових правовідносин повинні мати трудову правоздатність і бути дієздатними. За загальним правилом трудова правоздатність настає з 16-ти років. За згодою одного із батьків або особи, що його замінює, можуть, як виняток, прийматись на роботу особи, які досягли п'ятнадцяти років.

Для підготовки молоді до продуктивної праці допускається прийняття на роботу учнів загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних і середніх спеціальних навчальних закладів для виконання легкої роботи, що не завдає шкоди здоров'ю і не порушує процесу навчання, у вільний від навчання час по досягненні ними чотирнадцятирічного віку за згодою одного з батьків або особи, що його замінює.

Право громадян України на працю, тобто на одержання роботи з оплатою праці не нижче встановленого державою мінімального розміру, включаючи право на вільний вибір професії, роду занять і роботи, забезпечується державою.

Працівники реалізують право на працю шляхом укладення трудового договору про роботу на підприємстві, в установі, організації або з фізичною особою. Працівники мають право на відпочинок відповідно до законів про обмеження робочого дня та робочого тижня і про щорічні оплачувані

відпустки, право на здорові і безпечні умови праці, на об'єднання в професійні спілки та на вирішення колективних трудових конфліктів (спорів) у встановленому законом порядку, на участь в управлінні підприємством, установою, організацією, на матеріальне забезпечення в порядку соціального страхування в старості, а також у разі хвороби, повної або часткової втрати працездатності, на матеріальну допомогу в разі безробіття, на право звернення до суду для вирішення трудових спорів незалежно від характеру виконуваної роботи або займаної посади, крім випадків, передбачених законодавством, та інші права, встановлені законодавством.

Роботодавець як суб'єкт трудового права – це фізична або юридична особа, яка надає роботу громадянам на підставі укладеного трудового договору.

Всіх роботодавців, які мають трудову правосуб'єктність, можна поділити на групи:

- роботодавці – фізичні особи;
- роботодавці – юридичні особи і відокремлені підрозділи юридичних осіб;
- роботодавці – державні органи.

Трудова правосуб'єктність юридичних осіб за загальним правилом виникає з моменту їх державної реєстрації.

Контрольні запитання

- 1. Що є предметом трудового права?*
- 2. Хто є суб'єктами трудових правовідносин?*
- 3. На які групи можна поділити всіх роботодавців?*

Домашнє завдання:

- 1. Опрацювати конспект.*
- 2. Опрацювати ст..43 Конституції України.*